

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **K. N.**, zastoupené JUDr. Milanem Paláčkem, advokátem se sídlem Praha 1, Národní č. 27, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 10. 2008, č. j. 61 Az 90/2007 - 24,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 10. 2008, č. j. 61 Az 90/2007 - 24, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 2. 9. 2007, č. j. OAM-1-681/VL-07-08-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a to z důvodu, že neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být v zemi původu vystavena pronásledování z důvodů uvedených v ustanoveních § 12 nebo § 14a zákona o azylu.

Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobou, který ji rozsudkem ze dne 30. 10. 2008, č. j. 61 Az 90/2007 - 24, zamítl. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud konstatoval, že žalobkyně v průběhu správního řízení i v žalobě uváděla opakovaně stejné důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Jednalo se o snahu vyhnout se ekonomickým problémům ve vlasti, kde žalobkyně neměla zaměstnání ani bydlení, a současně o potřebu legalizace pobytu v České republice. Krajský soud se ztotožnil se závěry žalovaného v tom, že důvody uváděné žalobkyní nelze podřadit pod důvody podle ustanovení § 12 zákona o azylu. Žalobkyně žádný azylově relevantní důvod ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu průběhu řízení neprokázala ani netvrdila. Potřeba legalizace pobytu v České republice nemůže být důvodem udělení mezinárodní ochrany, neboť právní režim pobytu cizinců na území České republiky upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

Rozsudek napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností odkazující se na důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka především uvedla, že ze strany správních orgánů došlo k porušení ustanovení § 3b odst. 2, § 10 odst. 3 a § 22 odst. 1 zákona o azylu. Se stěžovatelkou bylo totiž jednáno v ruském jazyce a nikoliv, jak stanoví zákon, v jazyce mateřském. Podepsala sice prohlášení, že souhlasí s projednáním v ruském jazyce, nicméně tak učinila proto, že jí bylo naznačeno, že v podstatě musí, nikoli proto, že by ruskému jazyku dobře rozuměla a byla se schopna v něm dorozumět. Stěžovatelka tak musela proti své vůli používat ruského jazyka a z toho důvodu došlo ke zkreslení některých uváděných skutečností. Na dalším místě stěžovatelka obsáhle popisuje svůj dosavadní život ve vlasti, kde byla jako žena a sirotek pocházející z dětského domova diskriminována a bylo na ni pohlíženo jako na osobu nižší kategorie, která nemá všechna občanská práva; z toho dovozuje, že byla pronásledována pro svůj původ a příslušnost k určité sociální skupině [§ 12 písm. b) zákona o azylu]. Žalovaný, dle názoru stěžovatelky, nemá zájem řádně objasnit všechny okolnosti jejího případu, jednání bylo zmanipulováno tak, aby její výpověď vyzněla ve smyslu neschopnosti zajistit si ve vlasti zaměstnání a bydlení. Bylo jí dokonce poskytnuto poučení v tom smyslu, že důvody, které uvádí, jsou dostatečnými pro udělení mezinárodní ochrany a že již není třeba další skutečnosti a souvislosti uvádět. Žalovaný stěžovatelku ani nepoučil o právní úpravě zákona o azylu a zákona o pobytu cizinců. Svým postupem porušil ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a dopustil se nezákonnosti tím, že si neopatřil podklady a informace o situaci v zemi původu. Výrok napadeného rozhodnutí je nepřezkoumatelný, neboť uvádí pouze odkaz na paragraf, podle které byla žádost stěžovatelky zamítnuta, konkrétní důvody však zde uvedeny nejsou. Krajský soud pak porušil ustanovení § 36 s. ř. s., jelikož nerespektoval stěžovatelčino právo na jednání v mateřském jazyce; dále se dopustil nezákonnosti tím, že bez dalšího převzal skutkové a právní závěry od žalovaného, aniž by je sám posoudil.

Žalovaný ve svém vyjádření k věci uvedl, že jak jeho rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Námitku ohledně jazyka řízení a údajného nátlaku na stěžovatelku považuje za účelovou a nepřijatelnou podle ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. Stav věci byl v řízení zjištěn dostatečně a řádně. Vzhledem k důvodům uváděným stěžovatelkou pak nebylo nutno opatřovat konkrétní informace o zemi původu. Povinnost správního orgánu zjistit úplně a přesně stav věci je limitována tvrzeními žadatele o mezinárodní ochranu. Žalovaný se neztotožňuje ani s tím, že stěžovatelka přísluší k sociální skupině sirotek. Ohledně námítky, že krajský soud nerespektoval mateřský jazyk stěžovatelky, odkazuje žalovaný na nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 20/05. Z těchto důvodů žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout pro nedůvodnost.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky a je tedy přijatelná ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, dostupném z www.nssoud.cz. V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že „případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval

ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazně intenzívní, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzívní, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“ Právě taková zásadní pochybení Nejvyšší správní soud zjistil v daném případě v postupu krajského soudu; kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

Stěžovatelka podala dne 11. 9. 2007 vlastnoručně sepsanou žalobu v ukrajinském jazyce, která svým rozsahem čítala dva odstavce textu. Krajský soud následně ustanovil tlumočnicki za účelem překladu tohoto podání. Přeložená žaloba zněla takto: „Dne 10. 9. 2007 jsem obdržela Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR se zamítavým stanoviskem ve věci udělení mezinárodní ochrany. Cbci tímto požádat Krajský soud o zrušení tohoto rozhodnutí, protože mám za to, že rozhodnutí Ministerstva vnitra nebylo objektivní. Mám skutečné důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany, protože mi opravdu brozí nebezpečí z důvodu celkové napjaté situace v zemi, a to jak z hlediska hmotného zajištění, tak národnostního.“ Žaloba v takovémto znění na první pohled vzbuzuje pochybnosti o své projednatelnosti, tedy, zda vůbec splňuje náležitosti žaloby ve smyslu ustanovení § 71 s. ř. s.

Podle ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. musí být ze žalobních bodů patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné. Při posuzování toho, zda žaloba obsahovala žalobní body podle ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., vycházel Nejvyšší správní soud z rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, publikovaného pod č. 835/2006 Sb. NSS., dle kterého „*líčení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, k nimž při vyřizování věci určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnost.“* Z žaloby je v posuzované věci seznatelné, že stěžovatelka spatřuje nezákonnost postupu žalovaného v jeho neobjektivnosti při hodnocení zjištěných skutečností. Vysledovat lze i jistá tvrzení skutková, týkající se důvodů hrozícího nebezpečí v zemi původu stěžovatelky. Přestože stěžovatelka v žalobě podrobně neuvádí skutkové a právní důvody své žaloby, má Nejvyšší správní soud za to, že i žaloba v takovém znění splňuje minimální požadavky na formulaci žalobního bodu, byť nikoli v souladu s podmínkami plynoucími z ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Současně je tedy nutno konstatovat, že žaloba v podobě, v jaké byla podána, nebyla bez dalšího projednatelná.

Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně uvedl, že není povinností soudu v případech, kdy žaloba neobsahuje žádný žalobní bod, vyzývat žalobce k odstranění těchto vad ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. za situace, kdy by doplnění žaloby ve lhůtě vyplývající z ustanovení § 71 odst. 2 *in fine* s. ř. s. již nebylo objektivně možné (viz. např. rozsudek ze dne 30. 5. 2007, č. j. 2 Azs 158/2006 - 85, dostupný z www.nssoud.cz, a rozsudek ze dne 23. 10. 2003, č. j. 2 Azs 9/2003 - 40, publikovaný pod č. 113/2004 Sb. NSS). Ustanovení § 71 odst. 2, *in fine* s. ř. s. stanoví lhůtu pouze pro rozšíření žaloby na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo o další žalobní body, a tedy (v souladu s konstantní judikaturou) i pro doplnění žalobního bodu do podání, které dosud žádný žalobní bod neobsahovalo; nedopadá však na odstranění jiných vad žaloby. Vady žaloby (tedy i případy, kdy je formulován alespoň jeden žalobní bod, avšak způsobem, který není dostatečným pro jeho věcné projednání) jsou naopak odstranitelné postupem dle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., podle kterého předseda senátu usnesením vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví k tomu lhůtu,

kteřá musí být přiměřená. Nejde-li tedy o situaci, kdy podání neobsahuje žádný žalobní bod, ale kdy žalobní bod formulován byl, avšak nedostatečně přesně, je soud povinen postupovat podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. a usnesením vyzvat podatele k opravě nebo odstranění vad podání tak, aby mohlo být věcně projednáno. Pouze v případě, že podání není ve stanovené lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení není možno pro tento nedostatek pokračovat, soud takový návrh odmítne. Bylo proto v projednávané věci na místě vyzvat stěžovatelku ke konkretizaci žalobních bodů, a to postupem podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. se stanovením přiměřené lhůty k doplnění žaloby.

Ze soudního spisu však nevyplývá, že by se krajský soud pokoušel o odstranění vad žaloby; naopak žalobu projednal, ačkoliv (jak již bylo uvedeno) k tomu nebyla bez dalšího způsobilá. Tato vada, kterou krajský soud řízení zatížil, pak měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, neboť stěžovatelce byla upřena její garantovaná procesní práva. Je totiž naprosto zřejmé, že velmi obecná žaloba, v níž absentují řádně formulované žalobní body, nemůže být úspěšná. Krajský soud měl proto vynaložit snahu odstranit odstranitelné překážky řízení, tak aby věc mohla být řádně projednána a rozhodnuta. Na daný případ dopadají závěry Ústavního soudu, vyjádřené v nálezů ze dne 4. 11. 1999, sp. zn. III. ÚS 61/97, který se sice týká občanského soudního řízení, nicméně jeho závěry jsou obecně aplikovatelné i pro soudní řízení správní. Ze jmenovaného nálezů Ústavního soudu se podává, že *„pokud procesní právní úkony účastníků řízení obsahují zjevnou nesprávnost, jejíž odstranění umožňuje rovněž odstranit nedostatek podmínek řízení, přičemž konstatování této zjevnosti nevyžaduje procesní aktivitu soudu (např. dokazování), nutno účastníkům řízení dát příležitost tuto nesprávnost odstranit. Opakem tohoto postupu je přepjatý formalismus, jehož důsledkem je sofistickované zdůvodňování zjevné nespravedlnosti, a tím dotčení smyslu § 1 občanského soudního řádu a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“*

Celkově lze tedy konstatovat, že vada řízení, které se krajský soud dopustil, měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé a ve svém důsledku vskutku znamenala porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces. Krajský soud zatížil řízení vadou hned v počátku (po napadení žaloby), tudíž i jeho veškerý další postup v řízení nemůže z tohoto pohledu obstát.

Meritorními námitkami stěžovatelky se zdejší soud nezabýval, neboť by tím předjímal výsledek rozhodnutí krajského soudu, poté co se pokusí o odstranění vad žaloby postupem podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s.

Jelikož shledaná vada řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. činí napadený rozsudek *per se* nezákonným, Nejvyšší správní soud mimo vymezený rozsah kasační stížnosti, za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 3, věty za středníkem s. ř. s., napadený rozsudek zrušil *ex officio* a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. července 2009

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu